

# **ΒΙΩΣΙΜΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

## **Μάθημα 1ο**

**Παναγιώτα Σεργάκη  
Επίκουρη Καθηγήτρια ΑΠΘ  
2017-2018**

## Ορισμός Συνεταιρισμού

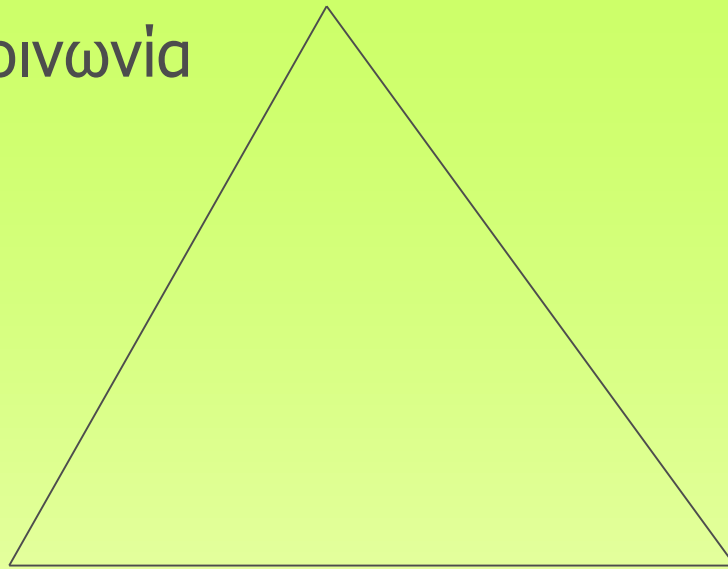
- Συνεταιρισμός είναι μια **αυτόνομη** ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεων τους δια μέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης (Παγκόσμιο Συνέδριο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, Manchester, 1995).
- Συλλογική εργασία ή δράση για ένα κοινό στόχο ή όφελος
- Οργανισμός που ανήκει στους χρήστες του, ελέγχεται από αυτούς και προωθεί τα συμφέροντα τους και διανέμει τα κέρδη τους με βάση τη χρήση του.

## Χαρακτηριστικά γνωρίσματα των συνεταιρισμών

Ο Συνεταιρισμός:

- Οικονομική οργάνωση.
- Ένωση προσώπων και όχι κεφαλαίων.
- Συγκροτείται εθελοντικά.
- Δημοκρατικά διοικούμενη επιχείρηση.
- Σκοποί: Οικονομικοί, Κοινωνικοί και Πολιτιστικοί.

Κοινωνία



Ιδρύματα

Συνεταιρισμοί

Επιχειρήσεις

Κοινωνία

Δημοκρατία

Συνεργατισμός

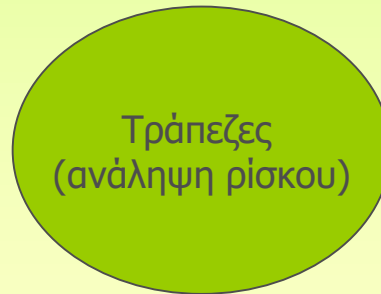
Περίοδος	Παραγωγός	Μεταποιητής	Χονδρέμπορος	Λιανέμπορος	Καταναλωτής
-1900	<b>Κυρίαρχος</b>	<b>Μικρός</b>	Μεγάλος σε λίγες εμπορικές συναλλαγές	<b>Πολύ μικρός</b>	
1900-1950	Μειώνεται	<b>Κυρίαρχος</b>	Μεγάλος σε λίγες εμπορικές συναλλαγές	<b>Μικρός</b>	
1960-1970	<b>Μικρός</b>	<b>Κυρίαρχος</b>	<b>Κυρίαρχος</b>	<b>Μικρός</b>	
1980-2000	<b>Πολύ μικρός</b>	Μειώνεται	Μειώνεται γρήγορα	<b>Κυρίαρχος</b>	
Future	↑				<b>Κυρίαρχος</b> ↑

**Εντατικοποίηση της σχέσης παραγωγού-καταναλωτή, ο ρόλος των Συνεταιρισμών;**

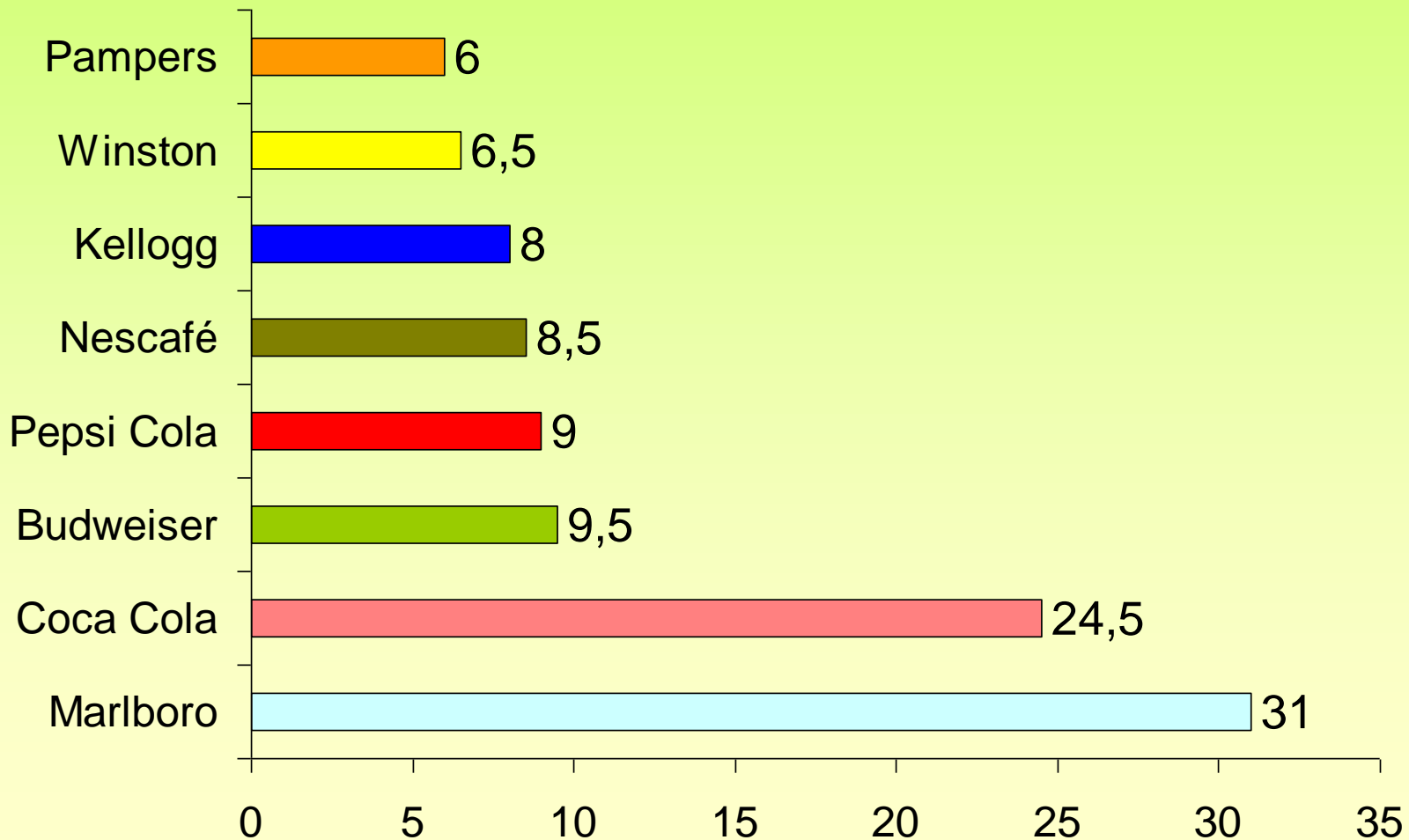
Ευκαιριακή συμπεριφορά  
λιανέμπορων/καταναλωτών



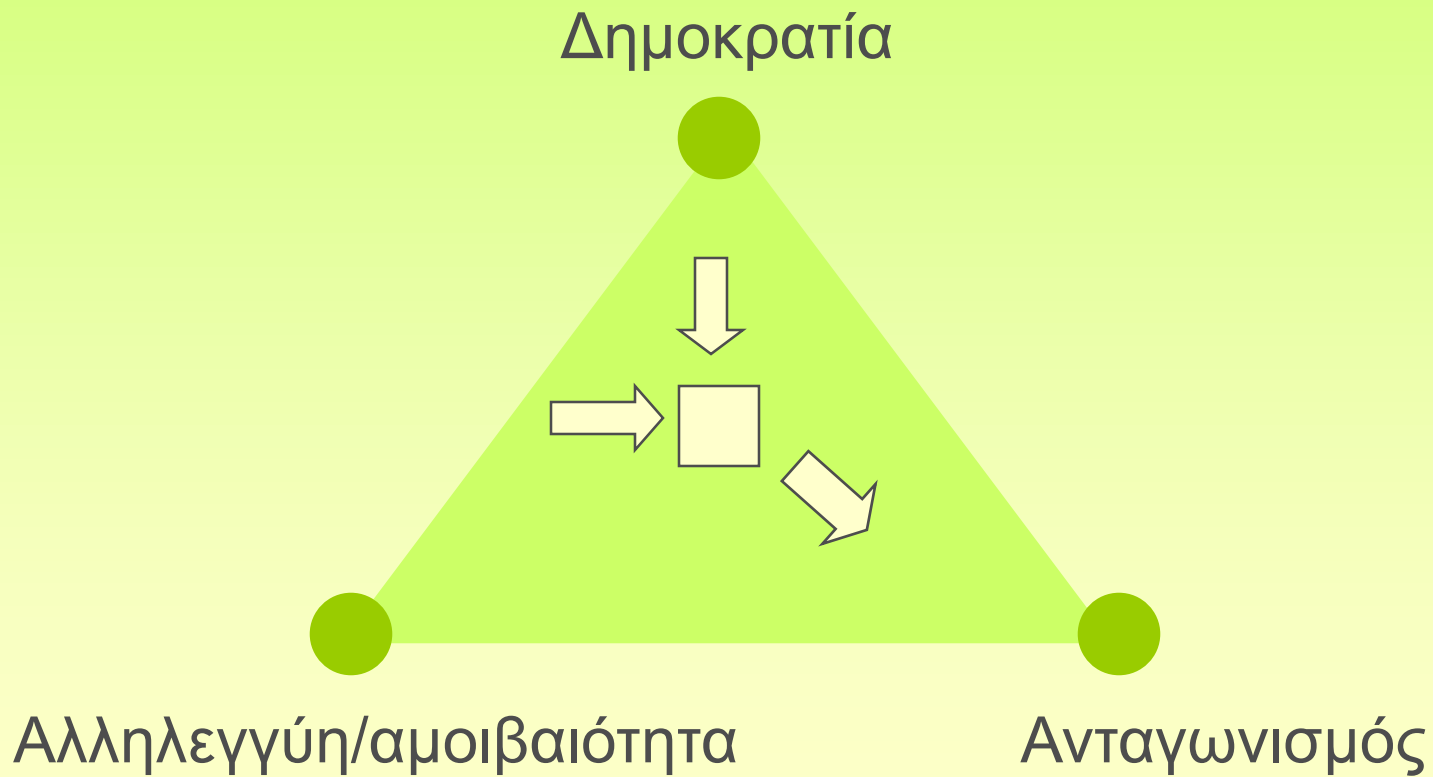
Συγκριτικό πλεονέκτημα



# Αξία επωνυμιών σε bln \$

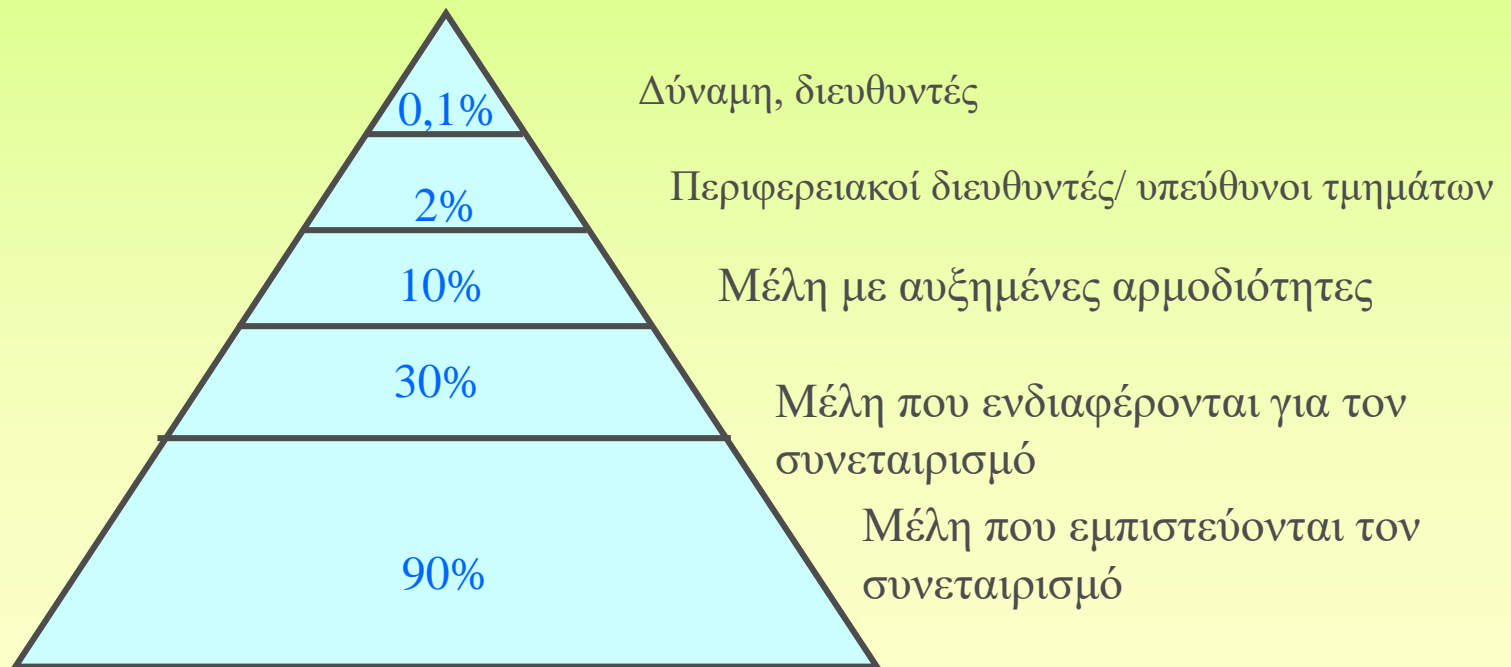


# Το συγκριτικό πλεονέκτημα των συνεταιρισμών





# Η πυραμίδα των συνεταιρισμών



## ΛΑΘΟΣ

- τυφλή εμπιστοσύνη
- κάτι γίνεται
- σύγχυση
- καχυποψία
- απάθεια
- επιθετικότητα
- αποχώρηση

## ΣΩΣΤΟ

- κάτι γίνεται
- πληροφόρηση/ ερωτήσεις
- κατανόηση
- συμφωνία για διορθωτικές στρατηγικές
- έλεγχος

# Ο Παραδοσιακός Συνεταιρισμός

<b>Πλεονεκτήματα</b>	<b>Μειονεκτήματα</b>
Χαμηλό κόστος ίδρυσης	Προσέλκυση κεφαλαίου
Επαφή με παραγωγή	Λήψη αποφάσεων
Διαπραγματευτική δύναμη	

# Σκοποί Συνεταιρισμών

1. Βελτίωση οικονομικής, πολιτιστικής & κοινωνικής θέσης των μελών, αύξηση της αγοραστικής τους δύναμη, χαμηλότερες τιμές από τους προμηθευτές (διαπραγματευτική δύναμη), διείσδυση σε νέες αγορές.
2. Αύξηση της δυναμικότητας των πωλήσεων τους με την κοινή αντιμετώπιση των δυνάμεων της αγοράς.
3. Αποτροπή διαρροής κερδών σε μεσάζοντες και τρίτους.
4. Καλύτερη διαχείριση κινδύνου.
5. Εξειδικευμένες υπηρεσίες.
6. Εξασφάλιση στην αγορά της παρουσίας μικρών οικονομικών μονάδων, που θα είχαν αδρανοποιηθεί από τον ανταγωνισμό των μεγάλων επιχειρήσεων.
7. Συμβολή στην ουσιαστική λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

# Τρόποι επίτευξης των σκοπών των Συνεταιρισμών

1. Η προμήθεια και διανομή γεωργικών εφοδίων στα μέλη, από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και η προμήθεια και διάθεση καταναλωτικών αγαθών στους καταναλωτές από τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς.
2. Η συλλογική παραγωγή αγροτικών προϊόντων.

3. Η μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, για την ευκολότερη διάθεσή τους και την εξασφάλιση καλύτερων τιμών και εισοδήματος.
4. Η εμπορία αγροτικών προϊόντων, η οποία πρέπει να αποτελεί το κύριο έργο των συνεταιρισμών και το κλειδί για την επίτευξη υψηλότερων εισοδημάτων στα μέλη.
5. Η άσκηση πιστωτικών εργασιών, για την έγκαιρη εκτέλεση των διαφόρων παραγωγικών διαδικασιών που θα συμβάλλουν στη βελτίωση της κατάστασης των μελών.
6. Η ασφάλιση κεφαλαίων και προϊόντων, για την εξασφάλιση των εισοδημάτων στα μέλη από αντίξοες συνθήκες(χαλάζι, παγωνιά κλπ.).

# Προϋποθέσεις επίτευξης των σκοπών των Συνεταιρισμών

1. Ο μεγάλος αριθμός μελών των Συνεταιρισμών.
2. Ο μεγάλος όγκος συναλλαγών του κάθε μέλους με τον Συνεταιρισμό του.
3. Η ορθολογική οργάνωση και αξιοκρατική στελέχωση των Συνεταιρισμών.
4. Η επαρκής και έγκαιρη χρηματοδότηση των Συνεταιρισμών.

# Τα μέσα επίτευξης των σκοπών

Τα μέσα για την πραγματοποίηση των διαφόρων δραστηριοτήτων των συνεταιρισμών και την επίτευξη των στόχων τους είναι:

- ❖ Τα διαλογητήρια - συσκευαστήρια των προϊόντων.
- ❖ Τα εργοστάσια μεταποίησης αγροτικών προϊόντων.
- ❖ Οι αποθήκες –ψυγεία.
- ❖ Τα μεταφορικά μέσα, με τα οποία γίνεται η διακίνηση των προϊόντων από τους τόπους παραγωγής στα κέντρα κατανάλωσης.
- ❖ Τα καταστήματα λιανικής πώλησης των προϊόντων.



# Μηχανισμοί επίτευξης των στόχων των Συνεταιρισμών

Οι βασικοί μηχανισμοί με τους οποίους μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι των συνεταιρισμών είναι οι παρακάτω δύο:

1. Η ισχυροποίηση της διαπραγματευτικής δύναμης του Συνεταιρισμού.
2. Η επίτευξη «οικονομιών μεγέθους».

# Προϋποθέσεις επίτευξης των σκοπών των Συνεταιρισμών

- Ο μεγάλος αριθμός μελών των Συνεταιρισμών.
- Ο μεγάλος όγκος συναλλαγών του κάθε μέλους με τον Συνεταιρισμό του.
- Η ορθολογική οργάνωση και αξιοκρατική στελέχωση των Συνεταιρισμών.
- Η επαρκής και έγκαιρη χρηματοδότηση των Συνεταιρισμών.

## Οι συναλλασσόμενοι στους αγρ. Σ και τα κύρια ενδιαφέροντα τους

<b>Συναλλασσόμενοι</b>	<b>Ενδιαφέρον</b>
Αγρότες/μέλη	Καλές τιμές, αξία μερίσματος, μείωση κινδύνων, πρόσβαση σε αγορές, συνέχιση της γεωργίας
Πελάτες	Ασφάλεια τροφίμων, θρεπτική αξία, τιμές προϊόντων, αποτελεσματική προώθηση
Εργαζόμενοι	Οικονομικά οφέλη, αναγνώριση/περηφάνεια, περιβάλλον εργασίας
Προμηθευτές	Τιμή, σταθερότητα, συνέχεια
Κράτος	Φόροι, αποφυγή υπερπροσφοράς, επιβολή νομοθεσίας, ανταγωνισμός (πχ επιδοτήσεις)
Κοινωνία	Αειφορική ανάπτυξη, αποφυγή κατασπατάλησης πόρων, εκπαίδευση και υπηρεσίες, πολιτικά δικαιώματα, μείωση ρύπανσης, εξασφάλιση εργασίας
Ιδιοκτήτες γης	Καλό ενοίκιο γης, εκτίμηση της αξίας της γης

## Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα

Κατηγορία	Κεντρικό όργανο	Αρ. οργανώσεων μελών	Αρ. φυσικών προσώπων μελών	Γεωγραφική ή κάλυψη
Αγροτικοί	ΠΑΣΕΓΕΣ	7.137	851.487	Σύνολο της χώρας
Καταναλωτικοί	ΠΕΚΑΣ	112	50.000	Στις περισσότερες περιοχές
Πιστωτικοί	ΕΣΤΕ	27	60.824	>50%
Φαρμακοποιών	ΟΣΦΕ	29	3.807	>65%
Υδραυλικών	ΠΟΣΕΥΔ	31	1.535	65%
Ηλεκτρολόγων	ΠΟΣΗΕ	25	1.696	>50%
Βιοτεχνών ξύλου	ΠΟΒΙΣΥΞ	22	2.052	>50%
Χειροτεχνίας	-	-	2.500	-

## Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα

Κατηγορία	Κεντρικό όργανο	Αρ. οργανώσεων μελών	Αρ. φυσικών προσώπων μελών	Γεωγραφική κάλυψη
Ασφαλιστικοί		60	-	Σύνολο χώρας
Οικοδομικοί	-	450	143.482	-

## Τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Σ είναι:

- η έλλειψη ανταγωνιστικότητας και η απώλεια αγορών
- το μικρό μέγεθος
- η αρνητική χρηματοοικονομική κατάσταση
- το χαμηλό επίπεδο οργάνωσης
- το αυξημένο μεταφορικό κόστος πρώτων υλών και τελικών προϊόντων λόγω της απόστασης της Περιφέρειας από τις αγορές
- χαμηλές επενδύσεις σε R&D
- πληθώρα από ομοειδή προϊόντα με διαφορετικές επωνυμίες

## Ενδεικτικά στοιχεία συνεταιρισμών

---

- Στους καλύτερους -30 συν/σμούς στην Ε.Ε. έχουμε:
  - 8 Γαλλία, 6 Δανία, 5 Γερμανία, 3 Ιρλανδία, 2 Φινλανδία, 2 Δανία, 2 Σουηδία, 1 Σουηδία-Δάνια, 1 Αυστρία;
  - Κανένα από Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα, Ιταλία ...
- Από τους καλύτερους -10 στον αγροτικό τομέα
  - Ο 1ος (Arla-foods) είναι Σουηδία- Δανία (Milk & Dairy),
  - Ο 2ος είναι Δανία (κρέας),
  - 2 είναι από Δανία (γαλακτοκομικοί),
  - Ένας από την Ιρλανδία (γαλακτοκομικός).

## Καλύτεροι γαλακτοκομικοί Σ της Ευρώπης το 2003

Επωνυμία	Χώρα	Πωλήσεις (million €)
1. Arla Foods	Σουηδία	5,460
2. Friesland Coberco Dairy Foods	Ολλανδία	4,575
3. Kerry	Ιρλανδία	3,693
4. Campina	Ολλανδία	3,655
5. Humana Milchunion	Γερμανία	2,444
6. Nordmilch	Γερμανία	2,226
7. Glanbia	Ιρλανδία	2,110
8. SODIAAL	Γαλλία	1,870
9. Irish Dairy Board	Ιρλανδία	1,791
10. Valio Group	Φινλανδία	1,600



## Καλύτεροι Σ κρέατος της Ευρώπης το 2003

Name	Country	Turnover Volume (million €)
1. Danish Crown	Denmark	5,420
2. SOCOPA	France	1,930
3. Südfleisch	Germany	1,181
4. Westfleisch	Germany	1,019
5. Swedish Meats	Sweden	1,000
6. Cooperl Hunaudaye	France	857
7. Atria Group	Finland	770
8. COREN	Spain	765
9. HK Ruokatalo	Finland	670
10. UNIPEG	Italy	450

# Καλύτεροι προμηθευτικοί Σ της Ευρώπης το 2003

Name	Country	Turnover Volume (million €)
1. Bay Wa	Germany	5,891
2. Agravis	Germany	3,380
3. Svenska Lantmänen	Sweden	3,100
4. Union IN VIVO	France	2,727
5. DLG	Denmark	1,880
6. RWZ Rhein-Main	Germany	1,543
7. RWA	Austria	1,530
8. Den Lokale Andel	Denmark	1,270
9. IAWS	Ireland	1,251
10. HaGe Kiel	Germany	995

## Καλύτεροι Σ πολλαπλής χρήσης της Ευρώπης το 2003

Name	Country	Turnover Volume (million €)
1. Terrena	France	2,973
2. Coopagri Bretagne	France	1,370
3. CECAB	France	1,348
4. Agrial (*)	France	1,328
5. Cosun	The Netherlands	1,321
6. UNICOPA	France	1,193
7. AVEVE	Belgium	883
8. EURALIS	France	868
9. Agrifirm	The Netherlands	660
10. Avebe	The Netherlands	635

(\*) 1,452 Million € in 2004; 10,000 members and 6,000 employees

## Καλύτεροι αγροτικοί Σ της Ευρώπης το 2003

Name	Country	Turnover Volume (million €)
1. Flora Holland	The Netherlands	1,919
2. Bloemenveiling Aalsmeer	The Netherlands	1,598
3. The Greenery	The Netherlands	1,570
4. Conserve Italia	Italy	808
5. NBV/UGA	Germany	715
6. Apoconerpo	Italy	522
7. ANECOOP	Spain	402
8. CNB	The Netherlands	353
9. Fruitmasters	The Netherlands	283
10. Zon Coöperatie	The Netherlands	262

## Καλύτεροι Σ κρασιού της Ευρώπης το 2003

Name	Country	Turnover Volume (million €)
1. Les Vignerons du Val d'Orbieu	France	321
2. Grupo Italiano Vini	Italy	236
3. CAVIRO	Italy	230
4. CAVIT	Italy	226
5. Cantine cooperative riunite	Italy	95
6. Württembergische Weingärtner – Zentralgenossenschaften eG	Germany	79
7. Cantina de Soave	Italy	76
8. Mezzacorona	Italy	70
9. Badisher Winzerkeller eG	Germany	51
10. CEVICO	Italy	50

## Καλύτεροι Σ (ελαιόλαδο & ελιές) της Ευρώπης το 2003

Name	Country	Turnover Volume (million €)
Coop Hojiblanca	Spain	153
Coop Agro Sevilla Aceitunas (Grupo)	Spain	82
Coop JaenCoop	Spain	71
Coop Oleoestepa	Spain	69
Coop Fedeoliva Jaén	Spain	58
Coop Oleo España	Spain	40
Agrupación Cooperativa Valle del Jerte	Spain	37
Coop Andoleum	Spain	35
Coop Almazaras de la Subbetica	Spain	33
Coop Olivar de Segura	Spain	31

# ΒΙΩΣΙΜΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

- Περιεχόμενο Συνεταιριστικού Θεσμού
  - *Ορισμός, συν/κές αξίες και αρχές, διαπραγματευτική δύναμη, οικονομίες κλίμακας*
- Σύγκριση συνεταιρισμών με εταιρίες
- Δομή της Ελληνικής Αγροτ. Συν/κής Κίνησης
- Ιστορική εξέλιξη
- Δραστηριότητες των συν/σμών *(αγροτικοί-αστικοί)*
- Συνεταιρισμοί και Ε.Ε
- Συν/κή νομοθεσία
- Μάνατζμεντ συν/σμών
- Οικονομική Διαχείριση Συν/σμών
- Συν/σμοί «νέας γενιάς»

# ΒΙΩΣΙΜΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

## Κεφάλαιο 2

Περιεχόμενο Συνεταιριστικού Θεσμού



# Οι Σ διέπονται από Αρχές και Αξίες (Manchester, 1995)

- Οι Αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι Σ θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες τους

# Συνεταιριστικές αξίες

- Αυτοβοήθεια
- Αυευθύνη
- Δημοκρατία
- Ισότητα
- Αλληλεγγύη
- Εντιμότητα
- Διαφάνεια
- Κοινωνική υπευθυνότητα
- Φροντίδα για τους άλλους

- **Αυτοβοήθεια:** Ανάληψη πρωτοβουλίας από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους για τη βελτίωση της θέσης τους.
- **Αυτευθύνη:** Υποδηλώνει την εκ μέρους των συνεταιρισμών διαχείριση των υποθέσεων τους με δική τους ευθύνη για τα θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα των αποφάσεων τους (δεν στηρίζονται σε ενισχύσεις Τρίτων).

**Αξία της δημοκρατίας:** επιλογή των Σ & απόδειξη της ανθρωποκεντρικότητας του συνεταιριστικού θεσμού με δικαιώματα και υποχρεώσεις

Η δημοκρατία εκδηλώνεται έμπρακτα στους Σ μέσω:

- Της **εκλογής των ΔΣ**, που γίνεται με καθαρά δημοκρατικές διαδικασίες. Υποβάλλει υποψηφιότητα όποιος θέλει, τα μέλη ψηφίζουν όποιον προτιμούν και εκλέγονται όσοι πλειοψηφούν.
- Της **κατανομής αξιωμάτων ανάμεσα στα εκλεγμένα μέλη του Δ.Σ.** με βάση την αρχή της πλειοψηφίας.
- Των ΓΣ όπου οι αποφάσεις παίρνονται επίσης με βάση την αρχή της πλειοψηφίας.
- Της **λειτουργίας των Δ.Σ.** όπου και πάλι οι αποφάσεις λαμβάνονται με βάση τη δημοκρατική αρχή της πλειοψηφίας.

## **Ισότητα:** Αποστασιοποίηση του Σ θεσμού από όλα τα στοιχεία που την διαιρούν στην κοινωνία.

Η ισότητα στους συνεταιρισμούς εκδηλώνεται:

- **Στον αριθμό των συνεταιριστικών μερίδων.** Όλα τα άτομα δικαιούνται μια συνεταιριστική μερίδα, ως δικαίωμα εγγραφής ή συμμετοχής τους στο συνεταιρισμό. Με το νόμο 2810/2000, άτομα με σαφώς μεγαλύτερο ύψος συναλλαγών με το συνεταιρισμό δικαιούνται περισσότερες μερίδες, ώστε να δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την πορεία του.
- **Στην αξία της συνεταιριστικής μερίδας.** Το ύψος της συνεταιριστικής μερίδας είναι ίδιο ακριβώς για όλα τα μέλη ενός συνεταιρισμού, βάσει του καταστατικού του. Μπορεί όμως να είναι διαφορετική από συνεταιρισμό σε συνεταιρισμό, ανάλογα με τις δραστηριότητες και τις ανάγκες σε κεφάλαια του κάθε συνεταιρισμού.  
Κάθε αλλαγή στο ύψος της αξίας της μερίδας γίνεται μόνο με απόφαση της γενικής συνέλευσης του συνεταιρισμού ή με νόμο.
- **Στο δικαίωμα ψήφου.** Άλλη έκφραση της ισότητας στους συνεταιρισμούς δίνεται στο δικαίωμα ψήφου των μελών, σε οποιαδήποτε ψηφοφορία. Σε κάθε περίπτωση, όλα ανεξάρτητα τα μέλη έχουν **μία ψήφο**, εκτός και μόνο αν κατέχουν περισσότερες μερίδες, οπότε δικαιούνται περισσότερες ψήφους, **ποτέ όμως παραπάνω από τρεις.**

**Αλληλεγγύη:** εξυπηρετεί τα συμφέροντα όλων των μελών,  
αναδεικνύει ποιοτικά την ανθρώπινη ύπαρξη και είναι  
απαλλαγμένη από στοιχεία ανταποδοτικότητας

**«Όλοι για τον καθένα και ο καθένας για  
όλους»**

- Συντονισμός ενεργειών των μελών προς την ίδια κατεύθυνση
- Καθολική συμμετοχή

- **Η Διαφάνεια**
- **Η Κοινωνική υπευθυνότητα:** συναίσθηση ευθύνης για την κοινωνία. Μια κοινωνία για την οποία φροντίζουν τα μέλη της, θα φροντίζει και η ίδια για αυτά
- **Η φροντίδα για τους άλλους:** προέκταση της αλληλεγγύης, αναφέρεται σε όλη την κοινωνία και όχι μόνο στα μέλη του Σ. Πρόκειται για επιχείρηση που λειτουργεί για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μελών με τον περιορισμό ότι θα μεριμνά και για τους άλλους

**Εντιμότητα:** Αποτελεί προϋπόθεση για τον Σ στις συναλλαγές του με μέλη, με τρίτους ή με άλλους Σ.

Οι κυριότεροι τρόποι έκφρασης της εντιμότητας στους συνεταιρισμούς είναι:

- **Η δίκαιη τιμολόγηση των προϊόντων**
- **Η έντιμη διανομή των πλεονασμάτων στα μέλη.**
- **Η δίκαιη μεταχείριση των μελών σε κάθε τους δραστηριότητα**